

Borging

Een van de moeilijkste aspecten bij het realiseren van een vernieuwing is de verankering of borging. Hoe zorg je ervoor dat het enthousiasme van het begin niet langzaam verdwijnt en De Vreedzame School weer uitdooft? Hierin speelt de schoolleiding met de stuurgroep de hoofdrol. De ervaring leert dat rekenen en taal altijd wel gegeven zullen worden, maar dat activiteiten rondom sociaal-emotionele ontwikkeling of expressievakken als eerste sneuvelen als de druk oploopt. Dit kan voorkomen worden door een duidelijke leiding die de borging en verankering aanstuurt.

De belangrijkste maatregelen die scholen kunnen treffen om te voorkomen dat De Vreedzame School na een enthousiaste start weer wegzakt zijn:

- Topprioriteit is het in stand houden van het geven van de *wekelijkse lessen*. Deze lessen worden uiteraard in het rooster opgenomen, en de schoolleiding moet erop toezien dat ze daadwerkelijk worden uitgevoerd. In het lesprogramma van De Vreedzame School wordt in elke groep op een steeds hoger niveau belangrijke kennis en vaardigheden op het sociale en morele domein aangeleerd. De lessen beïnvloeden tevens de attitudes van de leerlingen. Ze kunnen eenvoudigweg niet gemist worden (precies als rekenen en taal).
- Een andere belangrijke maatregel is om de *stuurgroep* te continueren, ook na de invoeringsfase. Deze kan zes keer per jaar bijeenkomen om de blokken door te spreken: terugblik op vorige blok, nagaan of alles is uitgevoerd volgens plan, en voorbereiding op het nieuwe blok, hoe geven we het thema vorm? De leden van de stuurgroep zijn de ankers van De Vreedzame School in de school.
- De Vreedzame School moet *zichtbaar* zijn, voor leerlingen en voor ouders. In elke klas een prikbord speciaal voor De Vreedzame School, en in de centrale hal een prikbord voor de ouders. De stuurgroep, en mogelijkerwijs een groepje leerlingen, ziet toe op het bijhouden van de prikborden.
- Een probleem vormt altijd de *invaller of de nieuwe leerkracht*. Zij hebben de training niet gevolgd, en zijn soms 'handelingsverlegen' ten aanzien van De Vreedzame School-lessen. De inscholing van *nieuwe* leerkrachten is belangrijk. Soms zijn er schooloverstijgende cursussen voor nieuwe leerkrachten in 'vreedzame' scholen; anders kan begeleiding op maat gevraagd worden. Er zijn ook scholen waarbij de stuurgroepleden de nieuwe leerkrachten inwerken (bijvoorbeeld per twee blokken vooruit). Voor de *invalkracht* kunnen in de klassenmap enkele Vreedzame School-activiteiten worden opgenomen, die makkelijk gegeven kunnen worden.
- Op basis van de ervaringen in veel scholen die met het programma werken is hieronder een lijst met de 14 belangrijkste borgingsaspecten opgesteld. Zie hieronder.

Er is een *Kwaliteitszorginstrument* ontwikkeld. Het KZI bevat GEEN erkende monitor om de veiligheidsbeleving te meten. Een overzicht daarvan is bij inspectie te vinden. Het KZI bestaat uit drie lijsten: de vragenlijst groepsklimaat, het borgingsinstrument, en de vragenlijst onderzoek De Vreedzame School. In de KZI-rapportage krijgen vreedzame scholen een terugkoppeling over het bereiken van de doelen van het programma Vreedzaam, hoe het zit met de borging van alle inspanningen en hoe het klimaat in de verschillende groepen nu ervaren wordt door leraren en (bovenbouw)leerlingen.

  - Vragenlijsten groepsklimaat onderbouw (door groepsleerkracht in te vullen)
  - Vragenlijsten groepsklimaat middenbouw (door groepsleerkracht in te vullen)
  - Vragenlijsten groepsklimaat bovenbouw leerkracht-versie (door groepsleerkracht in te vullen)
  - Vragenlijsten groepsklimaat bovenbouw leerling-versie (door leerlingen in te vullen)
  - Borgingsinstrument (in te vullen door alle leerkrachten)
  - Vragenlijst Vreedzame School (in te vullen door alle leerkrachten).

De drie eerstgenoemde vragenlijsten zijn een 'volgsysteem' op groepsniveau. Het brengt in kaart in welke mate de doelen van het programma worden gehaald. Het is geen 'leerlingvolgsysteem', aangezien het niet de individuele ontwikkeling van iedere leerling in kaart brengt. Er zijn drie versies: een onder-, midden- en een bovenbouw-versie. Elke groepsleerkracht vult de lijst in over zijn of haar groep. En er is een aparte versie voor de leerlingen van de bovenbouw.
Het borgingsinstrument brengt de 'kwaliteit' (de stand van zaken) ten aanzien van De Vreedzame School in kaart. Het borgingsinstrument kan worden ingevuld door alle leerkrachten, of door een deel van het team (bijvoorbeeld het MT, of een stuurgroep). Dit is afhankelijk van de keuze van de school.
De Vragenlijst Vreedzame School kan gebruikt worden als nulmeting voorafgaande aan de invoering, en vervolgens jaarlijks worden herhaald, om zo zicht te krijgen op het effect van de invoering van DVS. De Vragenlijst Vreedzame School kan het beste worden ingevuld door alle leerkrachten, om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen.
U kunt zelf een keuze maken welke vragenlijsten u wilt afnemen.

Enkele andere tips die kunnen helpen bij de borging:

- maak een borgingsplan
- stel elkaar kritische vragen bij de interpretatie van de resultaten van het kwaliteitszorginstrument
- betrokkenheid van de schoolleider bij het opstellen van het plan
- zorg voor een gelijke start van de blokken in alle groepen
- stuurgroep na 2 à 3 jaar wisselen qua samenstelling
- aandacht voor onderwijsondersteunend personeel
- zorg (intern begeleider) koppelen aan DVS
- bevraag elkaar: hoe vreedzaam ben ik in contact met leerkrachten en ouders?
- leerlingen betrekken bij de zichtbaarheid
- leerlingen betrekken bij borging: leerlingpanel.

De belangrijkste onderdelen van borging van De Vreedzame School

Uitvoering van onderstaande 16 borgingsaspecten biedt de garantie dat De Vreedzame School niet wegzinkt. U kunt op grond van deze 16 punten een borgingsplan opstellen (zie document: borgingsplan).

1. Opnemen in missie van de school, in meerjarenplan, kwaliteitsbeleid, in personeelsbeleid (POP, competentie-profielen, functioneringsgesprekken, werving nieuw personeel, e.d.).
2. Uitvoeren van wekelijkse lessen (opnemen in rooster; geen vrijblijvendheid).
3. Stuurgroep Vreedzame School 6 x per jaar (gekoppeld aan de blokken) op basis van een jaarplan.
4. De stuurgroep heeft een jaarplanning gemaakt (zie voorbeeld jaarplanning Midden/Noord/ Zuid-Nederland)
5. Vast agendapunt op teamvergadering 6 x per jaar.
6. Zorg voor zichtbaarheid van De Vreedzame School (gevel; in klas en hal prikborden; mediatieplek; foto's mediatoren; afkoelplek; etc.). Eventueel ook in de wijk.
7. Jaarlijks klassenbezoek gericht op De Vreedzame School
8. Voortgang meten (Kwaliteitszorginstrument, groepsklimaatvragenlijst, borgingsinstrument).
9. Structurele betrokkenheid van kinderen (gemeenschapstaken in klas en school; commissie in klas en school; mediatoren; groepsvergaderingen; etc.).
10. Nieuwe leerkrachten inscholen (maar ook directie, oop-ers, opleiders in school; etc.).
11. Ouders blijven informeren (intakegesprek; schoolgids; info-avonden groepen; nieuwsbrieven;kletskaarten; presentaties kinderen; etc.), én betrekken, activeren (ouderstuurgroep).
12. Activiteiten inplannen en taken verdelen n.a.v. het plan 'Sociale Veiligheid'.
13. Op de hoogte blijven van de laatste ontwikkelingen via de nieuwsbrief van DVS; Vreedzaam Actueel
14. Zorg voor een expliciete sociale norm ('zo doen we het hier'), en draag die uit op elk moment, door iedereen in school; en spreek elkaar daar op aan.
15. Jaarlijks de sociale veiligheidsmeting met de leerlingen bespreken.
16. De schoolstandaard Vreedzaam jaarlijks langslopen en eventueel bespreken en/of aanpassen.